

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Előfizetési pénzek és reklamáció Rónai Frigyes kiadó címére küldendők.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.
Hirdetés nagyság szerinti.

Megjelenik minden vasarnap.

XXX. évfolyam.

Felolvasó szerkesztő:
JAMB. I. P. LAJOS

49 szám.

Kultúra és gazdaság.

A kultúra csak ott fejlődik igazán és életképesen, ahol azt szilárd talaju gazdasági erő támogatja. A kultúra olyan fa, amely a gazdasági erők által termékenyített talajon él meg, csak ott nő terebélyessé. Minél mélyebb és termékenyebb rétegekbe bocsáthatja gyökereit, annál dusabban virágozik és hozza gyümölcseit. Viszont a gazdasági erő és gazdasági élet, a jólét csak ott erősödik és ott izmosodik meg, ahol a kulturának naplényé és melege árad rá. Sokszor mondták, de nem lehet eléggé ismételni, hogy csak művelt nemzet lehet gazdag és csak gazdag nemzet lehet igazán művelt.

Mindakettő: a kultúra és a gazdasági munka, elsőrendű állami feladat, mindkettőnek fejlesztése és erősítése közvetlen állami cél. De nem csupán az! Nagy hiba és nálunk is el van terjedve az a balhit, hogy mindent az államtól várnak, pedig az állam nem tehet mindent, hiszen maga az állam végre sem más, mint a társadalom egyeteme és összesége. Az állam nem veheti át mindazokat a feladatokat, amiket a társadalom összes rétegeinek harmonikus együttműködése képes csak megoldani. Ez biztosítja csak az igazi haladást és fejlődést anyagi és szellemi téren.

Csak egy minden rétegében összeforrt társadalom képes az államtól feladataiban támogatni, egy társadalom, amely telítve van nemzeti és hazafias érzéssel, amely nem jelszavak után indul, hanem mindig a tiszta igazság ki próbált elvein az élet reális szükségleteit is számba veszi, amely átérti és átérzi a nemzeti célok nagyságát és munkálkodni kíván azokon,

munkakedvvel bir és munkaképességgel, amely megbecsüli az egyeni munkasságot és az egyeni munkassággal fejelemzi és szervezi a társadalmat.

A társadalomnak ki kell vennie a maga részét az állami élet feladatainak teljesítéséből és nem is lenne jó, ha mindent az állam abszorbeálna, mert telemlészené azokat az erőforrásokat, amelyekből önmaga táplálkodik.

A magyar társadalomnak még különösebb kötelességei vannak. Más országok százados konszolidált állapotnak örvendenek, mi sok irányban még kiépítetlen állami szervezettel birunk. Tömerdek a kérdések, ami megoldásra vár beligazgatási, szociális, gazdasági és kulturális téren.

Nekünk nem szabad időt mulasztanunk. Nekünk közös munkára kell feszítenünk összes erőinket. Van még egy hátrányunk azokkal az államokkal szemben, amelyekben a nyelv egysége áll fenn. Nekünk kötelességünk, hogy a magyar kulturát ápoljuk és terjesszük.

Jól mondta az első magyar parlamentáris miniszterium közoktatásügyi minisztere, hogy Magyarország jövőjének kérdése kulturális kérdés. Minden országnak az, de az elmaradt és gyenge országnak leginkább az. Sőt ma azt mondhatjuk: mindenkinek a jövője kulturális kérdés abban a nagy harcban, abban a versenyben, amely az egész világon gazdasági és szellemi téren minden nemzet között megvan.

De nem szavakkal, tényekkel kell ezt bizonyítani. És lehet is. Van-e magasabb ügy, mint a műveltséget terjeszteni, annak szeretetét bevinni a nép legalsóbb rétegeibe, őket nemesre képezni, de gyarapítani anyagilag. Ha

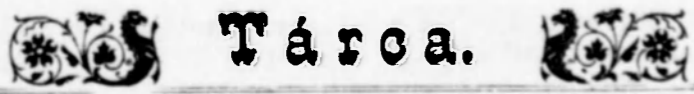
hazát magáénak vallja, ha mindenki csak egy mindenki vállvetve, öntudatosan munkába áll ennek a nagy, szent ügynek érdekében, amelynek mindenki szívében elnie kell, aki ezt a hazát magáénak vallja, ha mindenki csak egy ködarábot hord ehhez a nagy épülethez, akkor az felépül szilárdan, mint a szikla. Fenyesen és tágan, hogy mindenkit e hazában képes lesz befogadni!

Baromfitenyésztés és kereskedelem.

(W. I.) A mostani huszdrágasági nehézségek megtaníthatják gazdáinkat, amit a gazdasági szakelőadónak elhinni nem akartak, hogy szakítani kell a régi gazdálkodási rendszerrel. Az emberiség tetemesen megsaporodott és enni kíván, már pedig ösapáink csak jól éltek, azt mondták, saját zsírjába fullad a magyar, és lám ma már husinségrell panaszkodunk. A sok ok között talán egyik legelső, hogy nagyon sok gazda és különösen kisgazda, ma is úgy gazdálkodik, ahogy az apjától tanulta. Tanuljunk az élettől, a jelentől és fordítsunk nagyobb figyelmet az állattenyésztésre.

Itt van például a baromfitenyésztés, ami évente 80 millió korona idegen pénzt hoz az országba, de hozhatna 10-20-szor annyit, ha többet termelnék és baromfi meg tojáskereskedelmünk kellelleg szervezne volna. Mi eddig csak sovány árut termeltünk, kevés kivétellel, holott a külföldi piacok ma már finom pecsenye árut várnak tőlünk.

Orosz és Olaszország, Galicia meg más országok hasonlóan hozzánk, rengeteg sok baromfit meg tojást termelnek, ami mind konkurál a mi árunkkal, s az árakat tetemesen lenyomják. És ezek az országok is haladnak előre. Oroszország óriási erőfe-

Tárca.

Török János kutyája.

Acsél Pál, fő- és szekvárosi m. kir. államrendőrségi nyugalmazott detektív naplójából.

1885 év elején jött a temesvári polgármester, Török János Budapestre, mint a fővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya. Az új főkapitányt senki, vagy nagyon kevesen ismerték a rendőrök közül.

Az Eötvös-utcai laktanyában, a kázinóban, az őrszobákban, egyébről sem beszéltek, csak az új főkapitányról.

Hogy néz ki? Nagy-e? Vastag-e? Barna-e? Szőke-e? Mindenki kíváncsi volt és szeretete volna ismerni, de senki bizonyosat róla mondani nem tudott, mert a szokásos bemutatkozás elmaradt.

Eközben a rendőrök élénk képzelődése mind jobban kiélesedett, sok mindent beszéltek az új főkapitányról. „Hogy kanállal eszi az embert, és hogy azért jött Temesvárról, hogy itt rendet teremtsen, még pedig első sorban a rendőrök között.”

Történt egy napon, hogy Serbán János rendőr az őrhelyen egy a városból kitiltott kőszai tolvajnót a Szikszai vendéglő előtt éjjel 11 és 12 óra közt felismert és letartóztatott. Molnár Erzsi utcai leány, aki már többször volt büntetve, a tolvajnók fogásával élt és éktelen visítást vitt véghez, ami rögtön a börtönt id zett elő. A Szikszai vendéglő is kijötték a lármára, közülük egy főhadnagy a gyalogságtól és egy katonarvos, akik rögtön a nő védelmére keltek és a rendőrtől azt követelték, hogy a nőt azonnal eressze szabadon. De Serbán János rendőr nem az

a gyerek volt, akit két tiszt közbelépése megriasztott volna, sőt figyelmeztette a tiszteket, hogy ne avatkozzanak az ő dolgába, mert ebből kellemetlenségük lehet. A főhadnagy egy kissé ittas volt és azt hitte, hogy alantas közegével van dolga, fenyegette a rendőrt, hogyha rögtön a nőt el nem eresztik az ő felelőségére, hát levágja. A rendőr pedig ismétellen figyelmeztette a főhadnagyot, hogyha rögtön el nem tavezik, kénytelen lesz előállítani és őt följelenteni.

A főhadnagy kivont karddal rohant a rendőrré, de Serbán bal kezével a főhadnagyot, jobb kezével a kardot kapta el és rázta, mint egy dohányzacskót.

Molnár Erzsi, a tolvajnő, erre szólni akart, de Serbán gallérral ragadta, most már az összegyűlt tömegben keresztül vonszolta a Hatvani utcákban levő főkapitányság felé a főhadnagyot a tolvajnóval együtt. Erre már a katonarvos is közbe lépett és a főhadnagy pártjára kelt, de már ekkor Horváth Péter polgári biztos Haluska Lajos társával helyszínére értek és igazolták a tömegnek, hogy a rendőr által letartóztatott nő veszedelmes tolvajnő és kár volt a tiszt uraknak ebbe a kellemetlen dologba beavatkozni. A tolvajnót Horváth Péter és társa a IV V. kerületi kapitányságra vitték, míg a főhadnagyot, aki már akkor szeretett volna menekülni, a főkapitányságra kísérte Serbán János a katonarvossal együtt, ahol jelentés tétel után igazolva szabadon lettek bocsájtva.

Másnap kálnói és adámföldi Bornemissza Boldizsár, akkori főfelügyelője, később főparancsnoka az államrendőrségnek, jelentést tett ezen esetről az új főkapitány, Török Jánosnak.

Török János főkapitány nem volt képes eléggé csodálkozni, hogy milyen ember lehet az a Serbán

János, aki egy tolvajnót, egy főhadnagyot és egy katonarvost képes egyszerre letartóztatni.

A főfelügyelő megmagyarázta azután a főkapitánynak, hogy Serbán János kolozsvári születésű 27 éves, gör. kath. nőtlen, kiszolgált katonarvos, volt erdélyi csendőrt, 190 cm. magas, erős, mesterségére kovács és nem két tisztet, de többet is képes előállítani, ha erre neki joga van. Arca ragyás, bajusza nemes, de van akkora szemé és oly sűrű bozontos szemöldöke, hogyha a gyermekre reánez az sirva fakad.

— Erre az emberre kíváncsi vagyok — mondta a főkapitány.

Rögtön előállított Nagyságos kir. tanácsos főkapitány uram elé — mondta Bornemissza, de a főkapitány ur ezt nem engedte, csak azt kérdezte, hogy hol tesz ez a rendőr szolgálatot. A főfelügyelő azután megmagyarázta a főkapitány urnak, hogy Serbán az 1-es számú őrszobában van és a 12-es számú őrszem t. i. a Hatvani kapuban van őrszemben ott tesz szolgálatot.

Másnap Török János kiment a Hatvani-utca sarkára megnézni Serbán, a nagy ragyás és bajusztalan rendőrt és nagy csodálkozására egy alacsony kövér, óriási bajuszu rendőr állt ott, akivel szóba sem állt, csak végig bámult rajta. De az aznapi rapportnál kérdőre vonta a főfelügyelő urat, hogy hol hát az a Serbán, mert ő kereste, de nem találta. Ez kénytelen volt magyarázattal szolgálni, hogy hát uram, aki este nyolc órától 12 óráig őrszemben áll ma, az holnap tartalék és őrszám, utánna II. szám, azután szabad napos. Örökre egy rendőr egy őrszem nem áll, hanem négyen váltakoznak, tehát Serbán ma tartalék és őrszám, ha a főkapitány ur látni

